

“Gdzie tak naprawdę zaczynają się powszechne prawa człowieka? Niedaleko domu - tak blisko, że nie widać tego na żadnej mapie świata. Jest to świat pojedynczego człowieka okolica, w której mieszka; szkoła czy uniwersytet, na który uczęszcza; fabryka, gospodarstwo czy biuro, w którym pracuje. W takich miejscach każdy mężczyzna, każda kobieta i dziecko potrzebują równych praw, równych szans i godnego życia bez dyskryminacji. Jeżeli prawa człowieka nie będą tam respektowane, nie będą też miały znaczenia nigdzie indziej. Bez troski obywateli o ochronę praw człowieka w najbliższym otoczeniu, daremnie będziemy oczekiwać postępu w skali globalnej." -
Eleonore Roosevelt

Dzień Praw Człowieka obchodzony jest co roku 10 grudnia - w dniu przyjęcia przez Zgromadzenie Ogólne ONZ w 1948 r. Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka. Deklaracja ta zawiera niezbywalne prawa, które przysługują każdemu człowiekowi - bez względu na rasę, kolor skóry, religię, płeć, język, poglądy polityczne, pochodzenie narodowe lub społeczne, majątek, urodzenie lub inny status.

Organizacja Narodów Zjednoczonych ogłosiła temat roku 2020: „Odbudowa - stań w obronie praw człowieka”. Temat odnosi się do pandemii COVID-19 i koncentruje się na potrzebie lepszej odbudowy poprzez przypisanie kluczowego znaczenia prawom człowieka w

podejmowanych działaniach naprawczych. Według ONZ: „…wspólne cele będzie można osiągnąć tylko wtedy, gdy wszyscy będą w stanie stworzyć równe szanse dla wszystkich, zajmą się negatywnymi skutkami ujawnionymi podczas pandemii i wykorzystywanymi w czasie jej trwania, stosując standardy praw człowieka w walce z utrwalonymi, systematycznymi i międzypokoleniowymi nierównościami, wykluczeniem i dyskryminacją. (…) Dzień 10 grudnia jest okazją do potwierdzenia znaczenia praw człowieka w odbudowie świata, którego pragniemy, potrzeby globalnej solidarności, jak również naszych wzajemnych powiązań i wspólnego człowieczeństwa.”

Słowa te są aktualne, biorąc pod uwagę dane opublikowane przez Międzynarodową Konfederację Związków Zawodowych w jej najnowszym raporcie dotyczącym łamania praw pracowniczych i związkowych. Wyjątki z raportu poniżej.

Światowy raport praw pracowniczych MKZZ

Siódma edycja Raportu MKZZ uwzględnia 144 krajów pod względem stopnia poszanowania praw pracowniczych.

Do dziesięciu najgorszych krajów dla pracowników w 2020 roku zaliczono: Bangladesz, Brazylię, Kolumbię, Egipt, Honduras, Indie, Kazachstan, Filipiny, Turcję i Zimbabwe.

W 9 krajach: Boliwii, Brazylii, Chile, Kolumbii, Ekwadorze, Hondurasie, Iraku, Filipinach i Republice Południowej Afryki zamordowano dziesiątki pracowników, w tym podczas protestów związkowych;
6 z 9 krajów Ameryki stało się śmiertelnie niebezpiecznym miejscem dla pracowników.
Pracownicy byli narażeni na przemoc w 51 krajach.

PRAWO DO STRAJKU

W 2020 r. strajki zostały poważnie ograniczone lub zakazane w 123 ze 144 krajów (85 % krajów). W znacznej liczbie tych państw akcje protestacyjne były brutalnie tłumione przez władze, a pracownicy korzystający z prawa do strajku często byli ścigani karnie i zwalniani z

pracy. Strajki i demonstracje zostały zakazane na Białorusi, w Gwinei, Senegalu, a w Boliwii, Chile i Ekwadorze spotkały się ze skrajną brutalnością. W Iranie i Iraku podczas protestów dokonano masowych aresztowań.

W ciągu ostatnich 7 lat liczba państw naruszających prawo do strajku wzrosła z 63% państw w 2014 r. do 85% państw w 2020 r.

Odsetek państw, które naruszyły prawo do strajku w poszczególnych regionach:

MENA 100% (kraje Północnej Afryki i Bliskiego Wschodu)

AFRYKA 97%
AZJA-PACYFIK 87%
EUROPA 74%
AMERYKI 72%

PRAWO DO UKŁADÓW ZBIOROWYCH

W 2020 r. poważne ograniczenia w rokowaniach zbiorowych odnotowano w 115 krajach (80% krajów). Brak negocjacji w dobrej wierze ze strony pracodawców świadczy o zerwaniu umowy społecznej. Zamiast tego, układy zbiorowe pracy są niszczone przez masowe zwolnienia np. w Brazylii i zwalnianie przedstawicieli pracowników np. w Kamerunie. Zarówno Egipt, jak i Honduras postanowiły obejść prawo do rokowań zbiorowych, stawiając przeszkody w rejestracji związków zawodowych i zwalnianiu przedstawicieli pracowników.

W ciągu ostatnich 7 lat liczba krajów naruszających prawo do rokowań zbiorowych wzrosła z 60% w 2014 r. do 80% w 2020r.

Odsetek państw, które naruszyły prawo do rokowań zbiorowych w poszczególnych regionach:

AFRYKA 97%
MENA 94%
AZJA-PACYFIK 91%
AMERYKI 68%
EUROPA 56%

PRAWO DO TWORZENIA I PRZYSTĘPOWANIA DO ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH

74% państw pozbawiło pracowników prawa do zakładania związków zawodowych lub wstępowania do nich. W 2020 r. 106 ze 144 badanych państw wyłączyło z tego prawa niektóre kategorie pracowników, często ze względu na ich status zatrudnienia. Pracownicy migrujący, pracownicy krajowi, pracownicy tymczasowi, pracownicy w gospodarce nieformalnej i pracownicy w gospodarce platformowej zazwyczaj nie byli objęci zakresem przepisów prawa pracy, podczas gdy niektóre kategorie pracowników publicznych, takie jak strażacy i pracownicy więzienni w Japonii, nadal były pozbawione prawa do wolności zrzeszania się. Sudan zawiesił wszystkie związki zawodowe i stowarzyszenia, a w Bangladeszu spośród 1 104 wniosków o rejestrację związkową rozpatrzonych w latach 2010-2019, 46% zostało odrzuconych przez Departament Pracy.

W ciągu ostatnich 7 lat liczba krajów które pozbawiły lub ograniczyły pracownikom ochronę prawa pracy, wzrosła z 58% krajów w 2014 roku do 74% krajów w 2020 roku.

Odsetek państw, które naruszyły prawo do zakładania związków zawodowych lub przystępowania do nich w poszczególnych regionach:

MENA 100%
AFRYKA 95%
AZJA-PACYFIK 87%
AMERYKI 64%
EUROPA 38%

PRAWO DO DZIAŁALNOŚCI ZWIĄZKOWEJ

Prawo do oficjalnego uznania związku zawodowego poprzez prawną rejestrację jest istotnym aspektem prawa do organizowania się, ponieważ jest to pierwszy krok, jaki organizacje pracownicze muszą podjąć, aby móc skutecznie funkcjonować i odpowiednio reprezentować swoich członków. W okresie od kwietnia 2019 r. do marca 2020 r. władze utrudniały rejestrację, wyrejestrowały lub arbitralnie rozwiązały związki zawodowe w 89 spośród 144 państw (62%).

Odsetek krajów, które utrudniały rejestrację związków zawodowych w poszczególnych regionach:

MENA 89%
AZJA-PACYFIK 70%
AFRYKA 69%
AMERYKI 64%
EUROPA 36%.

aresztowania, zatrzymania i uwięzienie

Wiele rządów zwiększyło presję na pracowników, którzy domagają się swoich praw, oraz na wspierające ich związki zawodowe, biorąc na celownik szczególnie prominentnych liderów związków zawodowych. W 2020 roku pracownicy zostali aresztowani i zatrzymani w 61 ze 144 krajów (42%).

W ciągu 7 lat liczba państw, w których pracownicy zostali aresztowani i zatrzymani, wzrosła z 25% krajów w 2014 r. do 42% krajów w 2020 r.

Odsetek państwa, w których pracownicy są zatrzymywani i aresztowani w poszczególnych regionach:

AZJA-PACYFIK 74%
MENA 50%
AMERYKI 48%
AFRYKA 33%

EUROPA 26%

PRAWO DO WOLNOŚCI OBYWATELSKICH

Ograniczenia w dostępie do wymiaru sprawiedliwości w 72% krajach.

Ograniczenia w zakresie wolności wypowiedzi i zgromadzeń w 39 % krajach.

Liczba państw, w których odmówiono wolności słowa i zgromadzeń lub ograniczono ją, wzrosła z 54 w 2019 r. do 56 w 2020 r. W ciągu 7 lat liczba państw, które ograniczyły wolność słowa i zgromadzeń wzrosła z 26% państw w 2014 r. do 39% państw w 2020 r.

Odsetek krajów, które ograniczyły wolność słowa i zgromadzeń w poszczególnych regionach:

MENA 72%
AFRYKA 41%
AZJA-PACYFIK 39%
AMERYKA 32%
EUROPA 26%

Ponadto, w latach 2019-2020 pojawiło się wiele skandali związanych z ingerencją rządów w działalność związków zawodowych, próbujących w różny sposób wzbudzić strach i wywrzeć presję na niezależne związki, ich liderów i członków. Ingerencje te odbywają się bez zezwolenia sądu, a nadzór często bez wiedzy organizacji związkowych i ich przedstawicieli, co narusza wolność zrzeszania się i ochronę przedstawicieli pracowników, zgodnie z konwencjami MOP nr 87 i 98. Jest to również poważny atak na wolności i bezpieczeństwo osobiste.

Skutki gospodarcze pandemii Covid-19 pozbawiły miliony pracowników miejsc pracy i środków do życia. Ci, którzy nadal pracują pozbawieni są w większości ochrony zagwarantowanej prawem. Pogłębiły się również nierówności społeczne.

Proces wychodzenia z kryzysu może umożliwić stworzenie nowego modelu globalnej gospodarki, nowe zaangażowanie na rzecz praw pracowniczych oraz wznowienie inwestycji z zachowaniem rządów prawa. Odbudowa prężnych gospodarek będzie wymagała również nowej umowy społecznej, o którą apelują MKZZ, EKZZ i ich organizacje. Według ONZ, „Jeśli nie zbudujemy zaufania do demokracji, zaczynając od demokracji w miejscu pracy, narażamy na szwank podstawy naszych społeczeństw”.